

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิริณี หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๕๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ วันพุธที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง เป็นการออกระเบียบ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๔ หรือไม่

ประเด็นที่สอง หากเป็นการออกระเบียบ ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๘๗ หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๘๗ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๕ ดังกล่าว พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับ ระยะเวลาฟ้องคดี กรณีผู้ฟ้องคดีนำคดีที่เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการมาฟ้อง ต่อศาลปกครองหลังจากที่ศาลปกครองเปิดทำการแล้ว มีมติว่า ในกรณีที่เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ แต่ผู้ฟ้องคดีมิได้นำคดีไปฟ้องต่อศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจ พิจารณาพิพากษาในขณะนั้น ต่อมาหลังจากที่ศาลปกครองเปิดทำการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ แล้ว

ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยขณะที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองอายุความฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมยังไม่ครบกำหนด แต่การนำคดีดังกล่าวมาฟ้องต่อศาลปกครองนั้นจะเป็นการฟ้องคดีปกครองเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ หรือ มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้วแต่กรณี ในกรณีเช่นนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้เริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลปกครองเปิดทำการเป็นต้นไป ผู้ร้องเห็นว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว เป็นการออกกระเบียบตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อไม่ได้ส่งให้สภาผู้แทนราษฎรและมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงไม่มีผลบังคับตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า มติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว เป็นการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดตามมาตรา ๖๘ ไม่จำเป็นต้องส่งสภาผู้แทนราษฎรและไม่จำเป็นต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ วันพุธที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง เป็นการออกกระเบียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ หรือไม่

พิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของศาลปกครองสูงสุดแล้ว เห็นว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องสอด การเรียกบุคคล หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดีปกครอง ที่มีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลปกครองสามารถดำเนินการได้ในช่วงเปลี่ยนผ่านอำนาจพิจารณาคดีของศาลจากศาลยุติธรรมเป็นศาลปกครอง แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อาจบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการไม่ครอบคลุม ดังนั้น การออกกระเบียบตามบทบัญญัตินี้จึงเสมือนการตรากฎหมายขึ้นใหม่ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง จึงบัญญัติให้ต้องส่งระเบียบที่ออกโดยมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดไปให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อตรวจสอบก่อน โดยสภาพของระเบียบที่ออกโดยมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ใช่เฉพาะคดีใดคดีหนึ่ง

ส่วนมาตรา ๖๘ เป็นบทบัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใด ตามที่ประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นควร หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ สภาพของมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามมาตรานี้เป็นการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดย่อมมีผลผูกพันเฉพาะปัญหาหรือคดีนั้น ๆ เท่านั้น

เมื่อพิจารณามติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ แล้ว เป็นการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดีในกรณีที่เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้บัญญัติบทเฉพาะกาลให้นับระยะเวลาฟ้องคดีในช่วงเปลี่ยนผ่านการใช้บังคับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ไว้ จึงมีการนำปัญหาดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด โดยระเบียบวาระการประชุมขอให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด “กำหนดแนวทางการวินิจฉัยปัญหา” มิใช่เป็นเพียงการพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดี แต่ประสงค์ให้การพิจารณาพิพากษาคดีอื่น ๆ ต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มติของที่ประชุมใหญ่นี้จึงเป็นมติที่เสมือนบัญญัติบทเฉพาะกาลกำหนดหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาฟ้องคดีต่อศาลปกครองไว้เป็นการทั่วไปในทุกคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครอง รวมคดีทุกประเภทตามมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เสมือนการบัญญัติบทเฉพาะกาลในกฎหมาย มิใช่เป็นการวินิจฉัยคดีใดคดีหนึ่ง ทั้งนี้ ระยะเวลาการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่างกับอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ระยะเวลาฟ้องคดีเป็นระยะเวลาบังคับการใช้สิทธิในการดำเนินกระบวนการพิจารณา เป็นขั้นตอนตามกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งต่างกับอายุความที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติที่ไม่ใช่การบังคับให้ต้องฟ้องคดีภายในกำหนดเวลาอายุความ ไม่ใช่การตัดสิทธิในการฟ้องคดี เพียงแต่จำเลยมีสิทธิยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ ส่วนระยะเวลาฟ้องคดีจึงเป็นข้อกฎหมายที่มีความสำคัญเพราะเป็นการตัดสิทธิของบุคคล การขยายระยะเวลาฟ้องคดีไม่อาจทำได้หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ การพิจารณาขยายระยะเวลาฟ้องคดีย่อมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ก่อนการประกาศใช้บังคับ

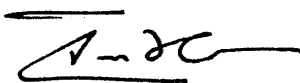
มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงเป็นการออกระเบียบตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นที่สอง หากเป็นการออกระเบียบ ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และขัดหรือ

แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๙๗ หรือไม่

การออกระเบียบตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องสอด การเรียกบุคคล หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณี ในคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดีปกครอง ที่มีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จึงเสมือนการตรากฎหมายขึ้นใหม่ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ต้องส่งระเบียบตามมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้สภาผู้แทนราษฎรมีโอกาสพิจารณาตรวจสอบ หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้แย้ง ยังต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อน จึงจะมีผลใช้บังคับได้ กรณีนี้ แม้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในช่วงเปลี่ยนผ่านเขตอำนาจศาล แต่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่งด้วย ดังเช่น ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ วันพุธที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีปกครอง เป็นการออกระเบียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๔ แต่มิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง จึงเป็นการออกระเบียบโดยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๙๗ วรรคสี่ ย่อมไม่มีผลบังคับ ปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๙๗ วรรคสี่

(นายจिरินิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ